

OGOLJUK-BERZSENYI ANETT

A Magyar Érdemrend adományozásai az egészségügyi dolgozók körében

Az első világháborút követő időszak sok tekintetben változást hozott, ez az újonnan létrejövő kitüntetések jellegében és a kitüntetettek körén is markánsan megjelenik. A király nélküli királyság a Habsburg-korszak kitüntetéseit, legalábbis kezdetben, nem vette át, új elismerések alapítására került sor. Az újfajta elismerésekkel együtt pedig megváltozott a kitüntetést elnyerők köre is. Az általam vizsgált területen jelentősen visszaesett a kitüntetés adományozások száma, az is csak az orvosok egy szűk körét érintette, ugyanakkor kiszélesedett az érintett szakágak köre. Tanulmányomban kifejezetten ezekre az elismerésekre, elsősorban a Magyar Érdemkereszt/Érdemrend adományozásokra és a mögöttük álló érdemekre koncentrálok.

Orvosi elismerések a világháború előtt; a közegészségügy terén beállt változások

Az első világháborút megelőző évtizedekben orvosok nagyobb számban járványügyi vészhelyzet elhárítása miatt, háborús helyzetben, esetleg diplomáciai jelleggel részesültek elismerésben.¹ Ezeket leszámítva mások igen kevesen lettek kitüntetve egyéni érdemeik elismeréseként. A Vaskoronarend III. osztályának, a Lipót-rend és a Ferenc József Rend lovagkeresztjének odaítélése volt gyakori orvosi körökben, tehát alapvetően az alacsonyabb osztályokat kapták meg orvosok. Ezen kívül, régóta fennálló szokás szerint, a királyi tanácsosi címmel történő elismerések szerepelnek nagyobb számban a korabeli elismerések között.² Az egészségügyi vészhelyzetek, diplomáciai különleges alkalmak hozta tömeges adományozásokat leszámítva az egyéni érdemszerzéseken végig tekintve élesen kirajzolódik a magasabb elismeréseket szerzők köre, közöttük az egyetemi tanárok, a királyi család, híres emberek orvosai jártak élen, elsősorban a legelterjedtebb és sok

éve létező szakmák képviselői, sebész és belgyógyász orvosok.³ Ezzel szemben például az elmeorvosok és kórboncnokok, mint kevésbé elismert területek dolgozói, nagyon ritkán részesültek elismerésben, a teljesen új szakágak képviselői, mint a fül-orr-gégészek pedig egyáltalán nem.

A Horthy-korszak vizsgálata, összehasonlítva a Monarchia kitüntetési szokásaival több szempontból is érdekes. Egyrészt a megjelenő új kitüntetések jellege, másrészt az orvostudomány terén végbement változások miatt. A 19. század legvégéig viszonylag kevés szakággal lehetett számolni. Még a nagyobb, századvégen épült kórházakban is csak öt-tíz osztály működött, ahol jellemzően sebészeti, szemészeti, belgyógyászati, esetleg elme-, bőr- és nemibeteg, szülészeti és nőgyógyászati részlegek működtek. A 20. század első felére tehető a ma ismert szakágak különválásának fellendülése, ezzel együtt a szakorvosi és kórházi osztály típusok bővülése.⁴ Előzetesen feltételezhető volt tehát, hogy a Horthy-korszakban többféle területéről származó orvosok részesültek elismerésben.

Orvosok elismerései a Horthy-korszakban

Elsőként azt vizsgáltam, hogy milyen típusú elismerések jöhettek szóba az egészségügy területén a két világháború közötti időszakban.⁵ A korábbiakhoz hasonlóan népszerű elismerési forma volt a tanácsosi cím, az egészségügyi tanácsosi cím adományozása, a kiemelkedő munka és hosszabb távú orvosi pálya jutalmazásaként. 1920 és 1944 között 170 orvos kapta meg a címet, közöttük tisztii főorvosok, vármegyei, járási orvosok, rendelőintézeti szakorvosok.⁶

1 Például az 1872–1873. vagy az 1893. évi kolerajárványok alkalmával került sor nagyobb számú kitüntetés odaítélésére. Magyar Ujság, 1873. december 12. 34.; Gyógyászat 34. (1894) 10. sz. 121.

2 A korszak orvosi kitüntetéseit – a hivatalos általános közlönyök és országos lapok mellett – 1861-től kezdve a Gyógyászat orvostudományi közlöny közölte.

3 Pl. Balassa János sebész, Erzsébet királyné orvosa 1867-ben a Lipót Rend lovagkeresztjét; Kovács-Sebestény Endre sebész, Deák Ferenc kezelőorvosa 1867-ben a Vaskoronarend III. osztályát, 1876-ban a Szent István Rend kiskeresztjét; Lenhossék József sebész, anatómus 1871-ben a Vaskoronarend III. osztályát, valamint számos külföldi kitüntetést szerzett.

4 Koltai Gábor – Ogoljuk-Berzsenyi Anett: Konceptió a Budapest Főváros Levéltára illetékességi és gyűjtőkörébe tartozó maradandó értékű egészségügyi iratok feltárására és átvételére. Kézirat, 2020.

5 Magyarország tisztii cím- és névtára adatai alapján. Kizárólag az 1920–1945. közötti érdemek elismerését vettem figyelembe, az első világháború alatt végzett munkáért utólag megadott kitüntetéseket nem.

6 Magyarország tisztii cím- és névtára 51. (1944) 755-756.

Ehhez képest a különféle díszjelvények, érdemérmek és érdemkeresztek odaítélése a korszakban, leszámítva a háborús közreműködést, gyakorinak egyáltalán nem mondható. Az orvosi pályához leginkább a Magyar Vöröskereszt Díszjelvény illeszkedett. Az elismerést 1922-ben alapította a kormányzó, három osztállyal. Célja a Magyar Vöröskereszt és a közjótékonyág terén kiemelkedő tevékenységet folytatók díjazása volt.⁷ A korszakban 23 fő kapta meg a Vöröskereszt Díszjelvény 2-3. fokozatát, az érdemkeresztet (20 fő) és érdemérmét (3 fő), túlnyomórészt a területi Vöröskereszt egyletek aktív tagjai.

Mivel az egészségügyi dolgozókat a korábbi évtizedekben tudományos tevékenységükért gyakran kitüntetéssel jutalmazták, várható volt, hogy az 1930-ban a kulturális és tudományos érdemek elismerésére alapított Corvin-dekorációk tulajdonosai között is szerepelnek orvosok, orvostudósok.⁸ Az elit testület tagjai között egyszerre 12 Corvin-láncos és 60 Corvin-koszorús személy lehetett, így a korlátozott létszám miatt kevesen részesülhettek ebben a kitüntetésben. Corvin-láncot mindössze két orvos kapott fennállása alatt, 1930-ban Korányi Sándor belgyógyász, ideg orvos, 1938-ban pedig a korábban Corvin-koszorús Verebély Tibor sebész, patológus. Alapításakor hét orvosnak (köztük egy állatorvosnak) ítélték oda a Corvin-koszorút, akik között sebész, belgyógyász, patológus, szemész, idegyógyász szakemberek szerepeltek. Ezt követően mindössze két adományozásra került sor, 1940-ben Gyergyay Árpád fül-orr-gégész, 1941-ben Neuber Ede bőrgyógyász kapta meg a Corvin-koszorút.⁹

A Magyar Érdemkereszt/Érdemrend adományozásai

Az 1923-ban alapított Magyar Érdemkereszt, majd Magyar Érdemrend kitüntetéscsalád adja a korszak legtöbb kitüntetettjét, ezért várható volt, hogy több egészségügyi dolgozó részesült ezekben. A kutatásomban a magyar elismerésekre, azon belül pedig kifejezetten az érdemkereszt adományozásokra koncentráltam, így a kitüntetéscsalád érdemérmek nem szerepelnek az összesített adatok között. Ezt figyelembe véve elmondható, hogy a korszakban 51 személyt díjaztak a kitüntetéscsalád valamelyik érdemkeresztjével, 53 esetben.¹⁰ Bár több tucat orvosi kitüntetésről beszélhetünk a Magyar Érdemrend esetében, mindenképpen ki kell emelni, hogy az odaítélések nagyjából a második világháború idejére estek, valamint igen nagy számban katonaeorvosok részesültek ilyenben. A fenti számokból kiindulva, az 51 személyből 29 katonaeorvos, a kitüntetés-adományozások közül pedig 32 esett a második világháború idejére. Ez a korábbi időszakok tendenciáját erősíti, miszerint háborús cselekmények alatt az orvosok körében is jelentősen megnőtt a kitüntetés-adományozások száma.

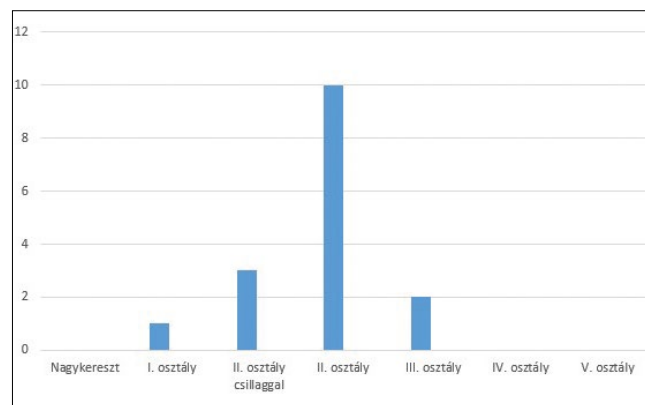
7 A Magyar Vöröskereszt díszjelvény alapszabályai. Budapesti Közlöny 56. (1922) 109. sz. 1.

8 Alapszabályát és szervezeti és működési szabályzatát ld. Budapesti Közlöny 64. (1930) 245. sz. 4-6.

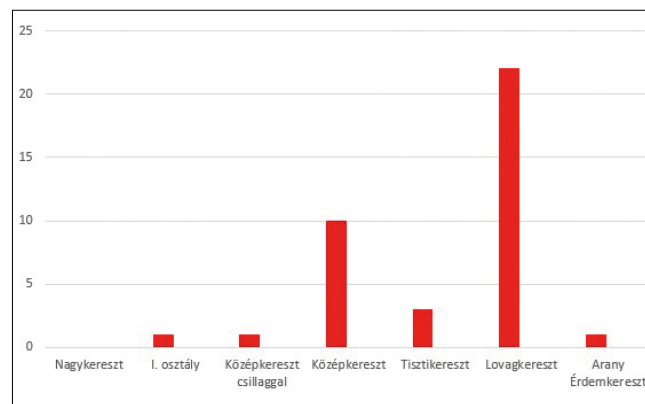
9 Magyarország tiszti cím- és névtára 47. (1940) 581.

10 Magyarország tiszti cím- és névtára 51. (1944) 769–809.

A Magyar Érdemkereszt és Érdemrend fokozatainak megoszlását az alábbi grafikonokon szemléltetem. Jól látható, hogy 1935-ig a II. osztályú érdemkeresztet adták nagyobb számban, később ezt a tendenciát folytatták a Magyar Érdemrend középkeresztjével. A második grafikonon a lovagkeresztek száma ugyan sok, de ezeket mind a második világháború idején adták, és három kivétellel honvédorvosok elismerésére szolgált. Tehát megállapítható, hogy békeidőben a II. osztály, illetve középkereszt adása volt a legjellemzőbb, ami változást jelent a korábban vázolt monarchia-kori állapotokhoz képest, ahol több rendre vonatkozóan is kirajzolódik a tendencia, miszerint a legalacsonyabb osztály odaítélése volt jellemző az egészségügyi dolgozók körében.

1. ábra – A Magyar Érdemkereszt adományozásainak megoszlása

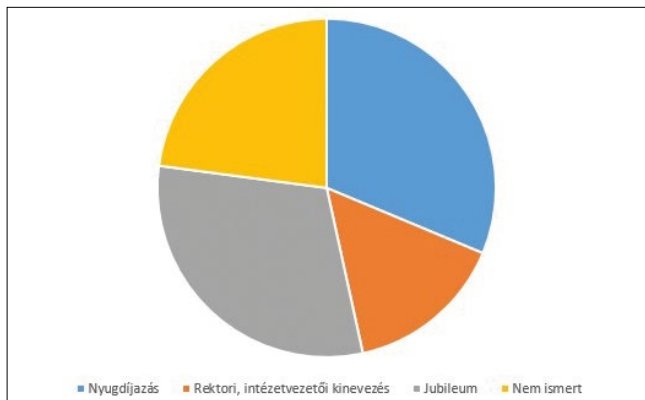

2. ábra – A Magyar Érdemrend adományozásainak megoszlása

Ezzel összefüggésben érdemes megemlíteni a kitüntetések alacsony számát. Mindössze 22 olyan személyt tudunk felsorakoztatni a Horthy-korszakban, akik nem katonai szolgálatért kapták az elismerést, ami igen alacsonynak mondható az összesen több mint 13 ezer kitüntetethez viszonyítva.¹¹ A háború alatt fordult elő egyedül, hogy egyszerre több személyt is kitüntettek, egyébként egyedi esetekről volt szó. Női orvos egyetlen esetben sem kapott kitüntetést. Az adományozások között kimagasló az egyetemi oktatók száma, a

11 Böhm Martin: Magyar-német kitüntetési kapcsolatok 1922–1945 között. In: Clio bővületében. Válogatott tanulmányok Pandula Attila 65. születésnapjára. Szerk. Ogotjuk-Berzsenyi Anett – Németh Szilvia. Bp. 2022. 154.

22 esetből mindössze 5 fő volt, aki nem oktatott valamelyik egyetemen. Ami az adományozások időpontját illeti, a 22 fő összesen 24 érdemkeresztet elismerésben részesült. Ebből hat esetben nem áll jelentősebb eseménnyel összefüggésben a kitüntetés odaítélése. A fennmaradó 18 eset közül hat alkalommal nyugdíjazáskor, négy esetben rektori, intézetvezetői kinevezést követően, nyolc alkalommal pedig orvosi, tanári jubileum kapcsán történt a kitüntetés odaítélése.

3. ábra – A kitüntetés odaítélésének időpontjához kötődő esemény

Nagyon ritka, hogy ugyanaz a személy a rend több osztályát is elnyerte, mindössze három ilyen esetet találtam. Kétszeri kitüntetéssel rendelkezett Bókay János gyermekorvos, a Stefánia Gyermekkórház és a Gyermekgyógyászati Klinika igazgatója. Jelentős kutatásokat folytatott az anya- és gyermekvédelem, valamint a gyermekeket érintő járványos megbetegedések (diftéria, bárányhimlő, járványos gyermekbénulás) elleni védekezés terén. 1924-ben, 40 éves kórházigazgatói jubileumára orvosok közül elsőként kapta meg a Magyar Érdemkereszt II. osztályú kitüntetését,¹² majd 1930-ban a II. osztályú keresztet csillaggal, 45 éves igazgatói és több évtizedes egyetemi tanári, tudományos munkássága elismeréseként.¹³ Korányi Sándor belgyógyász, ideggyógyász, a központi idegrendszer vizsgálata terén fejtett ki jelentős tevékenységet. Kiemelkedő munkássága a tuberkulózis elleni védekezés, a BCG-oltás elterjesztése terén. 1930-ban, négy évtizedet meghaladó tudományos munkássága elismeréseként kapta meg a Magyar Érdemkereszt II. osztályát csillaggal,¹⁴ 1936-ban, 70. születésnapja és nyugdíjba vonulása alkalmából, a tuberkulózis elleni küzdelem, tudományos kutatás, orvosi oktatás terén szerzett kimagasló érdemei elismeréseként a Magyar Érdemrend I. osztályú kitüntetését adományozta neki a kormányzó.¹⁵ Bakay Lajos sebész kutatásai és tevékenysége több jelentős területére kiterjedt, kiemelendő a daganatos megbetegedések elleni sebészeti beavatkozások, az érsebészet, valamint a háború után különösen fontosá vált plasztikai sebészet. Kitüntetésait tekintve kicsit kilóg a sorból. Öt 1938-ban, 25 éves pályafutása

és a felsőoktatás terén kifejtett tevékenységéért a Magyar Érdemrend középkeresztjével tüntették ki.¹⁶ A rá következő évben, Verebely Tibor Corvin-láncos sebészorvossal együtt, az egészségügyi dolgozók között elsőként a Magyar Koronás Nagy Aranyéremmel jutalmazták munkásságát.¹⁷

Az elismert szakágak tekintetében hasonlóságok és különbségek is észlelhetők a Monarchia korabeli állapotokkal összehasonlítva. A Habsburg uralom idején jelentős volt a belgyógyászok, sebészek kitüntetése, járványügyi vészhelyzet esetén a járási, községi orvosok elismerése. A Horthy-korszakban is kiemelt helyen szerepelnek a belgyógyász és sebész végzettségű orvosok, ami köszönhető egyrészt a szakmák régi múltra visszavehető elismertségének, annak, hogy a ma ismert önálló szakágak egy része csak később önállóodott (például a belgyógyászatból alakult ki a gasztroenterológia, diabetológia, endokrinológia), végezetül jelentős részben a háború utáni időszak vezető egészségügyi problémáinak. Ez utóbbi az oka annak is, hogy a 22, Magyar Érdemrenddel kitüntetett orvos között megjelentek újabb szakmák, mint a bakteriológia, farmakológia, bőrgyógyászat, szemészet, gyermekgyógyászat képviselői is. Hogy megértsük a kitüntetések mögött álló orvosi munka társadalomtörténeti jelentőségét, érdemes néhány elismert orvost részletesebben is bemutatni.

Neuber Ede bőrgyógyász, orvosi oklevelének megszerzését követően rövid ideig a budapesti bőrklinikán működött, majd európai tanulmányúton vett részt.¹⁸ 1921-ben Debrecenbe került, ahol a Bőr- és Nemibeteg Klinika igazgatója, egyúttal a Debreceni Állami Kórház igazgatója volt.¹⁹ Fő kutatási területe a venereások, azaz nemibetegek kezelése volt, ami a járványokhoz hasonlóan jelentős problémákat okozott a korszakban. Ezenkívül különféle bőrbetegségekkel, gombás fertőzésekkel és azok gyógyításával foglalkozott.²⁰ Egyetemi rektori kinevezését követően, 1932-ben a II. osztályú Érdemkeresztet ismerték el munkásságát.²¹

Lenhossék Mihály anatómus család tagja, 1886-ban avatták orvosá. Ezt követően több évig német és svájci anatómiai intézetek munkatársa volt. 1899-től ismét Budapesten tevékenykedett, több mint 35 éven át egyetemi tanár, az Anatómiai Intézet igazgatója. Nyugdíjba vonulásakor, 1934-ben a Magyar Érdemkereszt II. osztályával tüntették ki.²² Fontosak antropológia és idegrendszerrel kapcsolatos kutatásai, munkássága nyomán egyike az 1930-ban Corvin-koszorút elnyert orvosoknak.²³

Grósz Emil szemészorvos 1887-ben szerzett orvosi oklevelet Budapesten. Féléves tanulmányút után a Szemklinikán helyezkedett el, egyetemi oktatóként is működött. 1903-tól trachomaügyi kormánybiztos, 1905-től a Szemkliniká vezetője

12 Orvosi Hetilap 68. (1924) 44. sz. 774.

13 Budapesti Orvosi Újság 28. (1930) 8. sz. 224.

14 Budapesti Orvosi Újság 28. (1930) 9. sz. 256.

15 Orvosi Hetilap 80. (1936) 27. sz. 647.

16 Budapesti Közlöny 72. (1938) 24. sz. 1.

17 Pesti Hírlap, 1939. december 6. 6.

18 Magyar életrajzi lexikon. <https://mek.oszk.hu/00300/00355/html/index.html> (Utolsó letöltés: 2023. november 12.) Neuber Ede.

19 <https://dermatologia.unideb.hu/hu/tortenet-neuber-edu> (Utolsó letöltés: 2023. november 12.)

20 Főbb műveit ld.: Magyar Tudományos Akadémiai Almanach. Bp. 1943. 235–237.

21 Magyarország tisztii cím- és névtára 51. (1944) 782.

22 Budapesti Közlöny 68. (1934) 64. sz. 1.

23 Magyarország tisztii cím- és névtára 41. (1931) 462.

egészen 1936-ban történt nyugdíjazásáig.²⁴ Ekkor kapta meg a Magyar Érdemrend középkeresztjét. Számos magyar és külföldi szemészeti egyesület aktív tagja volt, a magyarországi orvostovábbképzés egyik megteremtője, a Szemészet és Orvosképzés című lapok szerkesztője. Grósz a korszak egyik legtöbbször elismert orvosa, nem véletlenül. Kiterjedt kutatásokat folytatott a szembetegségek, különösen a korszakban pusztító bakteriális fertőzés, a trachoma területén. Több szemészeti műtéti eljárás bevezetése, például a szürkehályog műtéti kezelése is hozzá köthető.²⁵ Munkássága elismeréseként 1930-ban a Corvin-koszorúsok egyike lett.²⁶

Nékám Lajos Sándor bőrgyógyász orvos, 1888-tól rövid ideig a Közegészségtani Intézet, majd a fővárosi egyetem Kórbonctani Tanszékének munkatársa. 1896-ban kinevezték a Fővárosi Bakteriológiai Intézet igazgatójának, ezt a tisztséget tíz évig töltötte be. 1906-tól a Bőrgyógyászati Klinika vezetője, emellett a bőrgyógyászat tanára.²⁷ Pontosan 30 évvel később tüntették ki a Magyar Érdemrend középkeresztjével a közegészségügy, egyetemi oktatás és kutatás terén szerzett érdemeiért.²⁸ Jelentősek a nemi- és gombabetegségek, különösen a szifilisz gyógyítása és szűrése terén végzett kutatásai, ő kezdeményezte Magyarországon a nemibetegszűrést.

Baló József patológus röviddel az első világháború előtt kezdte meg egyetemi tanulmányait, diplomát így 1919-ben szerzett. 1922–1924 között a Baltimore-i Johns Hopkins Egyetemen és a bostoni Higiéniiai Intézetben járt ösztöndíjasként, majd hazatérve a Szent István Kórház főorvosa és egyetemi tanár lett. 1928–1945 között a szegedi Ferenc József Tudományegyetem munkatársa, intézetigazgató és oktató, rövidebb időszakokra a dékáni és rektori tisztséget is betöltötte.²⁹ Rektori tisztségéről leköszönve, 1940-ben kapta meg a Magyar Érdemrend középkeresztjét.³⁰ Szerteágazó munkássága kiterjedt az idegrendszeri és érbetegségekre, de mindenekelőtt a daganatos megbetegedésekre. A hazai kísérleti daganatkutatás egyik megalapítója.³¹ Számos magyar és külföldi kutatói egyesület aktív tagja volt.

Tomcsik József a kolozsvári és budapesti orvosi egyetemeken végezte tanulmányait, 1922-ben szerzett oklevelet. Ezt követően rövid ideig az Állatorvosi Egyetem Bakteriológiai Intézetének munkatársa, majd Amerikában folytatott tanulmányokat. 1926–1927-ben a pekingi Rockefeller Egyetem bakteriológiai osztályának vezetője volt, innen Budapestre, az 1927-ben megnyílt Országos Közegészségügyi Intézetbe került, ahol a szerológiai osztály vezetésével bízták meg. 1932-től

a szegedi egyetem közegészségtan tanára, 1936-ban a Közegészségügyi Intézet igazgatója lett.³² 1943-ban kapta meg a Magyar Érdemrend középkeresztjét, mint a Közegészségügyi Intézet igazgatója és a magyar közegészségügy fejlesztésének előmozdítója.³³ Az általa vezetett intézet kiemelt feladata volt a korszakban a fertőző betegségek elleni küzdelem, a járványügyi megfigyelőállomások felügyelete, valamint a védőoltások előállításai. Tomcsik maga is részt vett a bakteriológiai és vakcinakutatásokban, igazgatósága alatt, 1938-ban, a világon másodikként Magyarországon tették kötelezővé a diftéria elleni védőoltást.³⁴

A részletezett életrajzokból látszik, hogy a kitüntetett orvosok tevékenyen vettek részt az orvosképzésben, emellett vezető pozíciókat töltöttek be, és nem utolsósorban fontos kutatásokat végeztek a korszak vezető halálainak visszaszorítása terén. Ugyanez a tendencia figyelhető meg a fentebb bemutatott három, a Magyar Érdemrend kitüntetetszalag tagjaival többszörösen díjazott orvos, Bókay János, Korányi Sándor és Bakay Lajos esetében. Megerősítendő a leírtakat, érdemes még röviden visszatérni a Corvin-lánccal és -koszorúval kitüntetett orvosok névsorára, valamint a Corvin-dekorációk és a Magyar Érdemrend tulajdonosai közötti azonosságokra.

A korszakban tíz orvos kapta meg a Corvin-dekorációt valamelyikét, közöttük Verebély Tibor, ér- és idegsebészeti eljárásokat, daganatos megbetegedéseket kutató sebész, patológus orvos 1930-ban a Corvin-koszorút, 1938-ban a Corvin-lánccal.³⁵ A kitüntetettek között szerepel még Herzog Ferenc sebész, az EKG magyarországi meghonosítója, idegrendszeri betegségek és daganatok kutatója,³⁶ Hutyra Ferenc állatorvos, mikrobiológiai kutatásairól híres orvos;³⁷ Orsós Ferenc patológus, törvényszéki orvos, a lőtt- és szúrt sebek specialistája;³⁸ valamint Gyergyay Árpád fül-orr-gégész, a szakma kiváló orvosa, akihez a vezetéssel érzéstelenítési eljárás, valamint több, saját fejlesztésű vizsgálati eszköz kötődik.³⁹ Utóbbi esetében fontos kiemelni azt is, hogy egyike a Trianon után Erdélyben maradt orvosoknak, így nem véletlen, hogy a Corvin-koszorú odaítélésére a második bécsi döntést követően, 1940-ben került sor.

Az alábbi táblázat a Corvin-dekorációval és Magyar Érdemrenddel is elismert orvosokat foglalja össze.

A Corvin-dekorációval rendelkező orvosok másik fele egyúttal a Magyar Érdemrend valamelyik keresztjével is kitüntetett orvos volt. Közülük Korányi Sándor, Bakay Lajos, Grósz Emil és Lenhossék Mihály rögtön az első, 1930-as

24 Magyar életrajzi lexikon. <https://mek.oszk.hu/00300/00355/html/index.html> (Utolsó letöltés: 2023. november 12.) Grósz Emil.

25 Semmelweis Egyetem Galéria. <http://baratikor.semmelweis.hu/galeria/page.php?id=84> (Utolsó letöltés: 2023. november 12.)

26 Magyarország tisztii cím- és névtára 41. (1931) 462.

27 Magyar orvoséletrajzi lexikon. Összeáll.: Kapronczay Károly. Bp. 2004. 273.

28 Orvosi Hetilap 80. (1936) 33. sz. 789.

29 Magyar orvoséletrajzi lexikon. Összeáll.: Kapronczay Károly. Bp. 2004. 33-34.

30 Budapesti Közlöny 74. (1940) 186. sz. (1940. augusztus 18.) 1.

31 Magyar életrajzi lexikon. <https://mek.oszk.hu/00300/00355/html/index.html> (Utolsó letöltés: 2023. november 12.) Baló József.

32 Magyar életrajzi lexikon. <https://mek.oszk.hu/00300/00355/html/index.html> (Utolsó letöltés: 2023. november 12.) Tomcsik József.

33 Orvosi Hetilap 87. (1943) 39. sz. 482.

34 Orvosi Hetilap 124. (1983) 28. sz. 1700.

35 Magyarország tisztii cím- és névtára 47. (1940) 581.

36 A Magyar Tudományos Akadémia tagjai 1825–2002. Főszerk.: Glatz Ferenc. Bp. 2003. 1. kötet. 509.

37 Karasszon Dénes: Hutyra Ferenc. Bp. 1975.

38 Magyar orvoséletrajzi lexikon. Összeáll.: Kapronczay Károly. Bp. 2004. 279.

39 Romániai magyar irodalmi lexikon. Főszerk.: Balogh Edgár. Bukarest, 1991. II. köt. <https://mek.oszk.hu/03600/03628/html/> (Utolsó letöltés: 2023. november 13.) Gyergyay Árpád.

Név	Szakterület	Corvin-dekoráció	Magyar Érdemrend
Korányi Sándor	ideg- és belgyógyászat	1930: Corvin-lánc	1930: Magyar Érdemkereszt II. osztálya csillaggal 1936: Magyar Érdemrend I. osztálya
Bakay Lajos	sebészet	1930: Corvin-koszorú	1938: Magyar Érdemrend középkeresztje 1939: Magyar Koronás Nagy Aranyérem
Grósz Emil	szemészet	1930: Corvin-koszorú	1935: Magyar Érdemkereszt II. osztálya
Lenhossék Mihály	anatómia	1930: Corvin-koszorú	1934: Magyar Érdemkereszt II. osztálya
Neuber Ede	bőrgyógyászat	1941: Corvin-koszorú	1932: Magyar Érdemkereszt II. osztálya

adományozáskor megkapta a Corvin-láncot vagy Corvin-koszorút. Neuber Ede bőrgyógyász viszonylag későn, csak 1941-ben részesült az elismerésben, bár a Magyar Érdemkeresztet már 1931–1932-ben betöltött rektorsága után megkapta. Mindenesetre érdekes és színes az adományosok névsora, belgyógyász, sebész, szemész, bőrgyógyász, fül-orr-gégész, patológus, anatómus és állatorvos is megtalálható közöttük. Ez mindenképp változást jelez a háborút megelőző viszonyokhoz képest, jóval tágabb az érintett szakmák köre, ahol a korábban kevésbé központi témának számító problémák, mint a nemibetegségek, daganatos megbetegedések, vagy a háború után fontossá váló plasztikai sebészet is előtérbe kerülnek. Emellett a kitüntetettek kutatási területei között a 20. század elején elharapódzó fertőző betegségek, mint a tuberkulózis különböző formái, gyermekbetegségek, trachoma, malária, tehát a korszak égető közegészségügyi problémái jelennek meg, aminek köszönhetően jelentős áttörések történtek a korszakban, akár a megelőzés, akár a hatékony terápia lehetőségének vonatkozásában.

Összegzés

Összesítve a leírtakat megállapítható, hogy a Horthy-korszakban, az előző évek gyakorlatához hasonlóan, tömeges kitüntetés-adományozások orvosi körökben nem történtek, sőt egészen alacsony számban részesültek egészségügyi dolgozók elismerésben, inkább csak a második világháború idején, amikor a honvédorvosok kitüntetése került előtérbe. Ezeket az eseteket leszámítva a korszak csak néhány, de igen kiváló, kiemelkedő tevékenységet folytató, magas pozícióba jutott orvosát tüntették ki érdemeiért, mégpedig azokon a szakterületeken, amik a korszak legfontosabb problémáival foglalkoztak. Ilyenek a fertőző betegségek, kiemelten a tuberkulózis, diftéria, trachoma, a nemibetegségek, valamint a daganatos megbetegedések, a háború után a rehabilitáció. Ebből adódóan olyan területek kaptak figyelmet, amik korábban nem tartoztak az elismertek közé, viszont valóban jelentős mértékben hozzájárultak a korszak közegészségügyi helyzetének javulásához.

